

Folketingets Europaudvalg
Folketingets Miljø- og Planudvalg
Christiansborg
1240 København K

Ref.: JEJ Dato: 2001-05-29

Høringssvar om EU's Grønbog om integreret produktpolitik

Efter at have overværet den spændende høring om EU's Grønbog om integreret produktpolitik på Christiansborg i går, føler jeg trang til at komme med lidt yderligere indspil omkring den del, der handler om Ny Metode og standardisering.

Der syntes under høringen at være enighed om, at Ny Metode kan anvendes i forbindelse med en integreret produktpolitik, men at der er behov for opstramninger af procedurerne, ligesom der skal sikres en bedre deltagelse fra civilsamfundet, herunder miljøorganisationerne.

Det er disse forhold, jeg har prøvet at uddybe og præcisere i det vedlagte notat.

Venlig hilsen

Jesper Jørlang
Afdelingschef

DANSK STANDARD
Danish Standards Association

Kollegievej 6

DK-2920 Charlottenlund

Tel: +45 39 96 61 01

Fax: +45 39 96 61 02

E-mail: DANSK.STANDARD@ds.dk

www.ds.dk

Notat om EU's Grønbog for integreret produktpolitik

Ref.: JEJ Dato: 2001-05-29

Ny Metode et godt værktøj i den integrerede miljøpolitik

Siden Ny Metode i 1985 blev lanceret til brug for det Indre Marked, har den med stor succes været anvendt på en lang række produktområder til udbredelse af fælles europæiske krav til sikkerhed og sundhed. Ny Metode har vist sin anvendelighed som et effektivt implementeringsværktøj, hvor de centrale aktører bliver samlet om samme bord i en konsensusproces, og hvor der kan trækkes på ekspertise fra virksomheder, myndigheder, forsknings- og udviklingsinstitutioner, organisationer m.v.

Et af de centrale elementer i Kommissionens grønne bog om integreret produktpolitik er inddragelse af interessenterne og ansvariggørelse af virksomhederne. Dette er netop en af de store styrker ved Ny Metode: Ved at inddrage virksomhederne i selve udarbejdelsen af regelgrundlaget, får de et ejerskab og ansvar for overholdelse/gennemførelse. Samtidig er standardisering et redskab til at få anvendt den store ekspertise om produktionsprocesser og innovationer, som findes i virksomheder, organisationer og institutioner.

Ny Metode vil også på miljøområdet være et godt supplement til den øvrige regulering. Der vil sandsynligvis også fremover være behov for at opretholde den mere traditionelle lovgivning med begrænsninger på anvendelse og udledninger af forurenende stoffer m.v. Men en effektiv produktorienteret miljøpolitik har behov for yderligere instrumenter, der har en mere frivillig og selvregulerende karakter, og her vil Ny Metode være et af de oplagte instrumenter.

I Kommissionens grønne bog om IPP nævnes det foreslåede direktiv om elektriske og elektroniske produkter som et eksempel på en mulig anvendelse af Ny Metode på miljøområdet. Netop fordi dette direktiv indgår i et samspil med to andre direktiver på elektronikområdet, som regulerer henholdsvis indhold af kemiske stoffer og bortskaffelsen af elektroniskrot, er det et godt eksempel på, hvordan Ny Metode med fordel kan supplere den øvrige lovgivning.

Der er i øvrigt gode erfaringer med at anvende standarder til at underbygge direktiver på miljøområdet, blot er disse direktiver ikke udarbejdet efter Ny Metode (eksempelvis Affaldsforbrændingsdirektivet og Luftkvalitetsdirektivet).

Deltagelse

Samtidig er standardiseringsprocessen en åben og demokratisk proces, hvor alle interessenter kan deltage. Det er dog sådan, at ressourcetsvage grupper som miljøorganisationer og andre civilsamfundsgrupper samt små virksomheder har svært ved at deltage i andet end et meget begrænset omfang. Det kræver på den ene side, at de må prioritere deres indsats, hvor den er vigtigst, og på den anden side, at der sikres en økonomisk støtte til deres deltagelse. Det gælder både nationalt og på europæisk plan. Forbrugerne og fagbevægelsen modtager i dag støtte til deres deltagelse i det europæiske standardiseringsarbejde, men miljøorganisationerne har endnu ikke opnået en tilsvarende støtte.

Inddragelse af alle relevante parter i standardiseringsprocessen er vigtigt for processens legitimitet og for at sikre et balanceret resultat med bred accept. Standardiseringsorganisationerne er derfor åbne overfor miljøorganisationernes deltagelse. Sikring af økonomisk støtte er dog et politisk emne, som bør rejses nationalt, men først og fremmest på europæisk plan.

Selv om standardiseringsprocessen i dag i praksis ikke til fulde kan siges at have en balanceret deltagelse, så er den dog åben og med demokratiske processer som offentlig høring af alle forslag. Standardiseringsprocessen kan derfor ikke siges at være mindre demokratisk som proces end lovgivningsprocessen i EU.

Forbedringspotentialer for Ny Metode

Som det også fremhæves i Kommissionens grønbog har det første forsøg på at anvende Ny Metode på miljøreguleringsområdet, nemlig Emballagedirektivet, ikke været en klar succes. De berørte parter har dog lært en del af disse erfaringer, og en fremtidig anvendelse af Ny Metode kan styres udenom de fælder, som klappede i emballagesagen.

Det er vigtigt at skelne mellem Ny Metode direktiver, der direkte har sigte på at understøtte en integreret produktpolitik som fx det foreslåede direktiv for elektriske og elektroniske produkter, og Ny Metode direktiver, der primært har til sigte at sikre en totalharmonisering, som fx Byggevaredirektivet.

Ny Metode direktiver med direkte miljøsigte

For direktiver som det foreslåede direktiv for elektriske og elektroniske produkter er det vigtigt, at de væsentlige krav i direktivet er meget præcise og målbare. Dernæst er det vigtigt allerede under direktivudarbejdelsen i samarbejde med de europæiske standardiseringsorganisationer at definere det mandat og den standard-struktur, der skal understøtte direktivet. Det er med Emballagedirektivet in mente meget vigtigt at sikre, at alle politiske krav fremgår af direktivet, og at det er de tekniske løsninger på de politiske krav, der overlades til standardiseringsorganisationerne.

Ny Metode direktiver med andet hovedsigte

Først og fremmest er det vigtigt, at de væsentlige krav i direktivet er meget præcise, og at de omfatter krav om miljøhensyn. Hvis direktivet ikke omfatter krav om miljøhensyn, er det meget svært at indarbejde miljøhensyn i standarderne, for så bliver de mere vidtgående end direktivet, og så vil mange virksomheder måske ikke følge standarderne. Juridisk vil det også være problematisk at indføre miljøkrav i standardiseringsmandater, som der ikke er hjemmel til i direktivet.

Da der allerede er implementeret en række Ny Metode direktiver med en stor portefølje af standarder, er det vigtigt også at fokusere på revisionsprocessen. Alle europæiske standarder skal senest efter 5 år fra udgivelsen granskes og eventuelt revideres. Her er mulighed for at påvirke miljøindholdet gennem mandaterne. Igen er det dog vigtigt at holde fast i problematikken med den eventuelt manglende hjemmel. En løsning kan være at arbejde for et tværgående miljødirektiv, der giver den fornødne hjemmel.

Dernæst er det vigtigt at optimere mandateringsprocessen. Her kan både arbejdes for at sikre nogle minimumskrav til, hvordan miljøhensyn skal behandles i mandater, og for at sikre en bedre proces omkring udarbejdelsen med hensyn til procedurer og deltagelse. Det er vigtigt at sikre en åben proces, hvor alle relevante parter kan komme til orde.

Endelig er det vigtigt at sikre, at Kommissionen bedre følger med i udviklingen i standardiseringsarbejdet, så eventuelle uenigheder kan rettes tidligt i processen, ligesom der kan være behov for at forbedre kontrolproceduren for de færdige standarder.

Dansk Standard er for tiden i gang med at analysere mandateringsprocessen med henblik på at komme med forbedringsforslag i et samarbejde med Miljøstyrelsen, Erhvervsfremme Styrelsen og Erhvervsministeriet.

Bedre integration af miljøhensyn i standardiseringsprocessen

Ud over den del af standarderne, der er relateret til Ny Metode (det drejer sig om en tredjedel), er der grund til at fokusere på de europæiske standarder og deres betydning for produkternes miljøforhold.

I CEN er der taget skridt til at sikre en bedre integration af miljøhensyn, dels i form af en miljøguideline og dels i form af en miljø help-desk. Der er dog tale om indledende skridt, og der er behov for en betydelig indsats fremover for at sikre integration af miljøhensyn. Dette vil kræve et større pres fra såvel medlemslandene som fra Kommissionen. Vi finder desuden tiden inde til at overveje tilsvarende initiativer i regi af CENELEC, der har ansvaret for det elektrotekniske område.

Behov for initiativer

Sammenfattende ser vi følgende behov for initiativer, som vi meget gerne ser indarbejdet i det danske høringssvar til Grønbogen, samt at der fra dansk side arbejdes aktivt for i forhold til EU:

- Anvendelse af Ny Metode som et af redskaberne i den integrerede produktpolitik i et samspil med anden miljøregulering;
- Sikring af økonomisk støtte til resourcesvage interessenter, herunder specielt miljøorganisationerne;
- Øget pres på de europæiske standardiseringsorganisationer CEN og CENELEC til at indføre procedurer, der sikrer integration af miljøhensyn i standardiseringsarbejdet;
- Revision af mandateringsprocessen, så det bedre sikres, at miljøhensyn indgår i fornødent omfang, samt at deltagelsen optimeres.

Endelig bør det overvejes, om arbejdet med udvikling af europæiske miljømærkekriterier med fordel kan overflyttes til standardiseringsområdet. Miljømærkekriterier er en særlig form for produktstandarder, og der er ingen tekniske problemer i at udarbejde dem i regi af fx CEN på mandat fra Kommissionen. Ved at flytte udarbejdelsen til standardiseringsorganisationerne undgås den meget politiserede mellemstatslige proces, som reelt forhælder udarbejdelsen af miljømærker. Med et klart mandat og håndfaste krav til tidsplan vil processen kunne styres bedre i standardiseringsregi og med fuld mulighed for deltagelse og åbenhed.